

tats d'entendre-la com en un flo son car ja es troba en la forma moderna a princ. S. xv: «vosaltrés sou tots grans prometedors, e puy's no atteuere res' e çcreetsvos fer a mi axí com fès a na Belussa, qui se n'anà ab lo flouiol sonant? No fareu, a fe de Déu, que ella ne és stada enganada», *Decam* VIII, § 2, 443, 28 (trad «che se n'andò col ceteratoio», «pasciuta di ciance e vane promesse», ed. 1961, 475 7) Encara era general en el llenguatge del nostre cançoner: «posem's-en a sonà - una contradansa, / perquè 'ns puga alegrar ---» que sembla vigatana de l'any <16>97; «<ja> prenc el barret - y la roba bona, / m'en vaig al carrer sonant la violà», MilàF (*Romillo*, 402, 292 10).

*Sonable*, rar [S xv, *DAG*; Lab.].<sup>1</sup> *Sonada* rar en el sentit de 'tocada, sonata' [S. xv, *DAG*], generalment en el sentit derivat de l'antic i figurat *sonar* 'dir', en què ha restat, poc usat, però viu fins avui: en un romancet, la filla més gran «li respon / que si hi ha d'anà que hi vagi; / la mitjancera li fa la mateixa sonada» [lleg *vaja* i potser *una mateixa i li respon la filla gran*] (*Romillo* de MilàF, 245C). Coromines usava sovint en les cartes al seu germà Alfons la frase *fer tal o tal sonada* 'respondre bé o ---', com en aquesta, on alhora hi ha un retruc en figura etimològica: «diga'm, si has anat a veure el [propietari] de *La Música Ilustrada*, quina sonada t'ha fet?» (3-xi-1899) Duplicat, *sonata*, primer italià [1531], tornat universal [S XVIII] ja des d'abans de Mozart i dels celestes acords de *Clar de Lluna*, *Appassionata*. (en cat, Lab 1840, i certament molt abans); *sonatina*

*Sonador* [1455, *Manual de No Ardots* II, 223; «tibi-cen», OPou, *ThPu*, 169; Lab. 1840, s. v. i p 937] *Sonaire* *Sonall* [*DAG*, S. XIV]; *sonalla* [1423, *DAG*]; *sonaja* [*DTo* 1670], castellanisme antiquat. *Sonaiolo*, < it *Sonament Sonant* [*vespres sonants*, Ss. XIV-XV, *DAG*], s'usa en lingüística comparada com a terme que abraça alhora les nasals, líquides i semiconsonants (sobretot com a base de les consonants asil·làbiques que formen centre de les síl·labes indoeuropees); abans terme de la Gaia Ciença: *rims sonants*, *Torc* II, 1-4; i d'aquí *sonança* (*de rims*, *ibid.* II, 1-5, que classifica-ven en *so leyal* i *borda*, *ibid.* I, 7, 8, 13, i II, 1, 5-11). *Sonaria*, gallicisme dolent i poc usat [Lacav.] < fr. *sonnerie* *Sonera* bal. merament ocasional. +*Sonadissa* (*sonissa*? pall). *Sonit* aquest terme horripilant no s'usa, ni si *AlcM* en calumnia els valencians.

*Sonor*, pron. pertot -or amb -r sensible: pres del II *sonorus*, -a, -um (derivat de *sonare*, tal com *canorus* de *canere*) [ja algun cop en el S. XVII, *Rubr de Bru-niquer*], primer alguns empraren un masculí en -oro, Lab 1840, però ja els clàssics moderns, Alcover, Costa i Verdaguer usen *sonor*: «Gertrudis mira aquell Cor / --- / al sentir ses melodies, / com lliris i setelies / al raig de l'aygua sonor / ---», Verd, *Somni de Sant Joan* [O C Pop xv, v. 8]; *sonoritat* [*s final de dicció*, c 1390, Aversó, *Torc* II, 1; Lab.]; +*sonoratiu* adj. tècnic de l'antiga Gaia Ciença (*sillabes sonoratives*, Av, *Torc* II, 77); *sonoritzar*, terme de lingüistes sobretot, poc usat abans de Fabra; *sonoritzzació* Abans s'havia usat, per 'sonor', *sonorós* [S. xv, *Collacions*,<sup>60</sup>

*DAG*] (també cast. *sonoros*, mj. S. xv, Santillana, on restà en tot el període clàssic). *Insonor*; *insonoritat* *Assonant* [Belv.; *DBal*], pres del II *assonare* 'l'eco respondre en tal o tal manera'; *assonància* [id, id]; *assonar*; *assonantar*, -ntat

*Consonar* [*DTo*. 1647], ll. *consōnāre* 'sonar junt amb alg. c.!' *consonant* [*DTo* 1647], tant amb el sentit poètic com en el de *lletra consonant* era usual ja en la Gaia Ciença del S. XIV i abans [*rims consonants* Aversó, *Torc*. II, 3-5; *letres consonants* I, 52, 57], tant en la nostra com en la tolosana [*consonàn*, *Leis d'Amors*, Appel, *Chr*, 124.159 adj. 'que consona amb']; *consonància* [*DTo* 1647], abans *consonança* (no desusat després) (Aversó *Torc*. II, 1-5, 12-15; *Leis d'Amors* ib, 124.55). «Les lletres vocals que --- les consonants ---»; Llull (*Arbre Sci* III, 235)

Per damunt de tot, el mot *consonant* ha quedat com a subst f., com a nom de les lletres i fonemes no vocals I popularment com a m., esp. en la loc. adv. *al consonant*, en particular val. (*AlcM*) en frases com *estar una cosa al consonant* 'estar conforme', però també usada més o menys, fora d'allà, i en frases com *li va parlar al consonant* (Fabra s'havia anotat *al consonant* loc. adv. en una llista autògrafa dels anys 40, que tinc a la vista, 1956); a la gent del Maestr. he sentit també el verb *consonar* amb aqueix significat: «dirà's que em *ķonsōne* que u deien aixina» Canet lo Roig (1961) (un diria que en tinc un vague record) *Aconsonantar* 'proveir de rimes consonants, compondre versos consonants' (no recordo haver vist mai usat sense la a-, com ho admet el *DFa*, ni sé veure cap raó de preferir-ho) *Semiconsonant*: l'usen sovint els fonetistes per distingir un so semivocàlic que s'acosta a l'articulació pròpiament consonàntica, en sentit oposat a l'articulació laxa, sovint acostant-se a evanescent, que és pròpia de Illes, no inoïda, en canvi, en alguns parlars continentals, els quals en general articulen en forma intermèdia, si bé menys intensa que la y castellana, que és sempre més o menys fortament semiconsonàntica; +*consonàntic*, +*semiconsonàntic*. Rar *consonable*, rar o més aviat inusitat *cōnson*

*Dissonar* [Lacav.], ll. *dissonare*; *dissonant* [id.]; *dissonància* [*DTo*. 1647]. *Malsenant* [Lab. 1840, s. v. *sonant*; *mals*-, *DOrt*] *Semisonant* i *Plenisonant* usen el retòrics i gramàtics de la Gaia Ciença com a designació respectiva de les vocals tancades i obertes; *semi-sonança* i *pleni*-. [Aversó, *Torc* I, 44; II, 5, 21, 21].

*Ressonar*, del ll. *rēsōnāre* id., si bé sempre més es ressentí de l'ús en inoblidables hexàmetres virgilians (*sole sub ardenti resonant arbusta cicadis!*) [«los trons *ressonaven*», JnEsteve, 1472, *LeEleg*]; i en català porta la petjada de Verdaguer: «Com *ressona* un buirac ple de sagetes / del ballester en la robusta espatlla, / al peu del niu de sos amors dolçíssim / quan ronca la maror de la batalla», «lo cos dels sagitaris segueix la immensa rua: / buiracs feixucs *ressonen* damunt sa espatlla nua / --- pua / que en sa volada trenca les ales de l'aucell», *Can* II, 1; VII, 54. Llull: «Te veig quan t'apedregan - les feres de Bugia: / la sang ix de tes venes - y corre pel trispòl, / per los espays